

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Magnum Matrimonij Sacramentum Casibus Practicis Expositum

Reutlinger, Ignaz

Augustæ Vindelicorum, 1716

VD18 10508716

Quæstio Prima. Qualis consensus in Matrimonio sit necessarius, &
quomodo exprimendus?

urn:nbn:de:hbz:466:1-40059

§. III.

De consensu ad Matrimonium requisito.

QUÆSTIO PRIMA.

Qualis consensus in Matrimonio sit necessarius, & quomodo exprimendus?

C A S U S

Contrahentium per sola signa sine prolatione verborum.

Quintianus, & Alreda, servatis ritè omnibus, quæ observanda sunt Matrimonium inituris, dum contracturi in facie Ecclesiæ recepto more à Parocho assistente interrogantur de mutuo consensu, dextris sibi invicem porrectis, & inflexo capite, modestè annuunt, alio verbo non prolato.

Q. An hic consensus ad Matrimonium sufficiat?

SYNOPSIS

SYNOPSIS.

1. Consensus contrahentium est necessarius: qualis hic esse debeat?
2. Oportet eum esse absolutum, & independentem à conditione de futuro. Turpes & impossibiles conditiones in Matrimonio habentur pro non adjectis ex præsumptione Juris.
3. Non sufficit consensus internus, sed debet necessariò etiam exterius manifestari.
4. An ad hoc opus sit verbis, an verò sufficiant alia signa, triplex est Sententia. Prima requirit verba ad valorem Matrimonij, ut Sacramentum est; sed rejicitur.
5. Alij absolutè dicunt, contractum Matrimonij esse nullum, nisi verbis fiat à valentibus loqui; sed hæc quoque opinio non admittitur.
6. Tertia Sententia asserit, adhibenda esse verba sub peccato, cum necessaria sint ex præcepto Ecclesiæ. Sed & istud displicet.
7. Statuitur pro decisione casus quarta Sententia, verba non solum necessaria non esse necessitate Sacramenti, aut contractus, sed neque ex necessitate præcepti per se loquendo, sed sufficere alia signa.
8. Non tamen sufficiunt signa, quæ solis contrahentibus nota sint, sed debent ea à Parocho quoque, & testibus intelligi.

I.

AD Matrimonium ante omnia necessarium esse consensum, nemo est, qui neget, hic enim solus ubi deficit, quidquid aliud actum fuerit, nullum est Matrimonium; ut expressè deciditur in c. sufficiat. 27. q. 2. c. cum locum, & c. Tua nos. De Sponsal. ubi dicitur quòd sine consensu cetera nequeant perficere fœdus conjugale: qualis verò esse debeat iste consensus, constare potest ex ijs, quæ disputata sunt in Parte prima, ubi egimus

egimus de Sponsalibus, quæ propterea, ne alibi dicta iterum repetamus, hic breviter tantum perstringimus, videlicet debet consensus iste 1. esse verus, ac serius, seclusa fictione. 2. Debet concurrere acceptatio. 3. Debet esse mutuus, quo vir, & femina consentiant sibi invicem tradere, & acceptare jus in suam corpus in ordine ad generationem proles. 4. Voluntarius, ac plenè deliberatus, & liber ea libertate, quæ potest sufficere ad peccatum mortale, hoc enim planè exigit status Matrimonij, per quem transfertur dominium proprii corporis, & gravis obligatio subitur. 5. Debet esse liber ab omni errore, metu, & coactione, de quibus fusiùs agetur in impedimentis.

2. Ulteriùs requiritur ad Matrimonium, ut consensus sit absolutus, & independens à conditione in futurum, quia consensus conditionatus non efficit Matrimonium, quamdiu enim consensus conditionatus, qui de præsentì habetur, adhuc dependet à conditione futura, nondum est Matrimonium, nec traditur dominium corporis, sed habet potiùs rationem Sponsalium, & suo tempore tradetur hoc dominium, quando scilicet conditio impleta fuerit; hac etenim posita, & purificata, consensus priùs conditionatus transit in absolutum, & tunc existit Matrimonium; igitur si rigorosè loqui velimus, Matri-

monium nunquam vocandum est *conditionatum*, utimur tamen hac voce passim, neque per eam aliud intelligimus, quàm Matrimonium nondum perfectum.

De conditionibus, sub quibus aliquando contrahitur Matrimonium, recolenda sunt, quæ diximus in p. I. cas. ult. de Sponsal. conditionat. nam pleraque ex ijs etiam hic servire possunt, in eo tamen aliter loquimur hic in præsentì de Matrimonio, quàm eo loco locuti sumus de Sponsalibus, dum diximus, condiciones turpes, vel impossibiles in Sponsalibus non haberi pro non adjectis, cum non omnia, quæ statuuntur de Matrimonio, censenda sint etiam statuta esse de Sponsalibus, ut ibi n. 4. ostendimus; hic verò simpliciter dicendum est, per condiciones impossibiles de futuro, aut turpes Matrimonium non vitari, si modò substantiæ, & bonis conjugij non repugnent, sed haberi pro non adjectis, unde si contrahas eum Caia ea conditione, si tibi in furto auxilio fuerit, vel si in concubitu Virginem inveneris, statim valet contractus, rejecta conditione: ita statuitur in *e. fin. De Condit. appos.* nam Jus præsumit, hæc non fuisse seriò apposita, quilibet enim præsumitur, dum Matrimonium contrahit, seriò agere quoad negotium principale, & obligationem suam purè facere propter reverentiam Sacramenti, conditionem

tionem verò impossibilem, aut turpem, (quæ impossibilibus accensetur, quia id solùm dicimur posse, quod jure licitè possumus, joci duntaxat causâ adjecisse) unde ex ista præsumptione rejiciuntur tales conditiones. Notandum nihilominus, præsumptionem hanc esse *Juris tantum*, non verò *Juris, & de jure*, ita ut nulla probatio in contrarium admittatur, nam potest etiamnum elidî hæc præsumptio contrarijs probationibus, atque etiam præsumptionibus, si fortiores dentur in contrarium, v. g. Si vir Illustris dicat puellæ rusticæ, *contrabo tecum, si montem aureum in dotem attuleris*, fortior adest præsumptio ex circumstantijs, & qualitate personæ, nullo modo hunc obligari voluisse; vel si hoc aliter probari possit, cedit Juris præsumptio veritati. Engl *De Condit.* n. 13.

3. Ultima denique conditio ad consensum in contractu conjugali requisita, quæ ad præsentem casum facit, est, ut sit consensus non merè internus, sed externus, id est, exterius sufficienter manifestatus, tum quia contractus Matrimonij est contractus quidam humanus, qui sola mente celebrari non potest; non enim potest esse ultrò, citroque obligatio, nisi consensus contrahentium sibi invicem manifestentur, nec potest tradi, & acceptari, quod ignoratur, ut dictum est de Sponsalibus, tum maximè, quia constituit

Sacramentum, quòd necessariò est signum sensibile gratiæ sanctificantis. Nunc igitur quæstio oritur, quanta debeat esse expressio, & exterior manifestatio consensus, an ille necessariò exprimendus sit verbis, an verò ad hoc alia signa sufficiant?

4. Quatuor circa hoc dubium diversæ sunt AA. Sententiæ. Prima docet, in ijs, qui loqui possunt, ita necessaria esse verba, ut, si contractus fiat solo nutu, alijsvè signis, Matrimonium validum quidem sit in ratione contractûs, non tamen in ratione Sacramenti. Ita docet Canus L. 8. de locis Theologicis c. 5, ubi ita loquitur: *Si quodlibet fidelium conjugium Theologis necessariò Sacramentum est, quis Scotum tuebitur, qui conjugia, quæ solis nutibus contrahuntur, negat esse Sacramenta? ac, nisi me fallit animus, rectè negat*: judicat ergo hic Author, Matrimonium contractum alijs signis esse quidem verum conjugium, non tamen Sacramentum, quod etiam tenuisse videri potest D. Th. 4. dist. 1. q. 1. a. 3. in solut. argumenti quinti. Fundamenta hujus opinionis sunt, tum quia concilium Florentinum in Decreto de Sacramentis docet, omnia Sacramenta constare rebus, & verbis; tum quia aliàs absolutio quoque, & baptisimus solis signis celebrari possent.

Sed frivola sunt hæc rationes; nam Christus Dominus, quando contractum Matrimonij in lege nova elevavit ad esse Sacramenti, non mu-

G g

tavit

tavit naturam contractus humani : ergò quod sufficit ad alios contractus, ad Matrimonium quoque sufficit, non solum ut contractus est, sed etiam ut est Sacramentum : possunt verò alijs contractus fieri vel verbis, vel alijs signis : ergò & Matrimonium, præsertim quia signum exterius, quo consensus interior exprimitur inter contrahentes, tam est per se sensibile, quàm verbum ore prolatum : ergò æquè potest esse signum sensibile gratiæ sanctificantis.

Concilium Florentinum, cui innitur Canus, plus non dicit in allegato Decreto §. septimum est, quàm : *causa efficiens Matrimonij regulariter est mutuus consensus per verba de presenti expressus*, per quod ostendit, posse aliquando etiam sine verbis contrahi, quia particula *regulariter* satis indicat, non necessariò faciendum esse semper per verba, sed communiter, & ordinariè. Neque est verosimile, si verba tam rigorosè essent necessaria in Matrimonio, ad hoc, ut sit Sacramentum, quòd hoc Eugenius tacuisset in dicto Decreto, ubi in specie egit de Sacramento Matrimonij, & exactissimè in unoquoque Sacramento materiam, & formam explicuit. Paritas quoque allata de alijs Sacramentis nihil probat, quia Matrimonium est contractus, de cujus natura est, ut possit etiam nutibus, alijsvè signis, aut per literas celebrari, quod in alijs Sacramentis non ita procedit.

5. Altera opinio est, quòd in valentibus loqui verba ita necessaria sint, ut Matrimonium solis signis celebratum, etiam in ratione contractus omnino nullum sit, quam Sententiam plures defendunt tam Jurisperiti, quàm Theologi, quos citat Sanch. *L. 2. disp. 31. n. 2.* idque ajunt, decerni in Jure positivo Ecclesiastico, ut, licèt stando in jure naturali validum sit conjugium à mutis celebratum per signa, quod circa istos Ecclesia quoque permittit, irritum tamen sit jure Ecclesiastico in ijs, qui loqui possunt, exceptis nonnullis casibus in Jure expressis, v. g. dum absentes per literas, nuntium, vel procuratorem contrahunt, extra hos casus, inquirunt, eos, qui loqui possunt, Ecclesia reddit inhabiles ad contrahendum per sola signa, sicuti omnes reddit inhabiles ad contrahendum clandestinè. Probant suam opinionem ex c. Tuæ. De Sponsal. ubi legitur : *Matrimonium in veritate contrahitur per legitimum consensum, sed necessaria sunt, quantum ad Ecclesiam, verba consensum exprimentia, nam surdi, & muti possunt contrahere sine verbis &c.* ergò quoad Ecclesiam, id est, Jure Ecclesiastico, verba sunt necessaria, & non præcisè utilia, vox enim *necessaria* accipienda est in sensu proprio ; & quia hic textus constituit discrimen inter mutos, & valentes loqui, quòd in illis signa sufficiant, in his autem verba desiderentur, clarum est, in mutis validum esse Ma-
tri-

rimonium per signa contractum, in his autem irritum, & invalidum; nam si in his, & illis signa sufficerent, nullum inter ipsos esset discrimen. Pro hac Sententia adducuntur adhuc plures alij textus Juris, veluti *c. Si inter virum. De Despons. impub. c. Licet. De sponsa duorum &c.*

Verùm hæc quoque rationes nihil probant, quia in *c. Tua* solùm dicitur, verba esse necessaria quoad Ecclesiam, quia nempe Ecclesiæ usus obtinuit, ut loqui valentes verbis contrahant, cum aptiora sint ad consensum exprimendum, magisque ad hoc conducant, ut tam Ecclesiæ, quam contrahentibus melius constet de mutuo utriusque consensu, serviunt enim magis ad faciliorem, clarioremque probationem in foro externo Ecclesiæ; ita verba citati *c.* exponunt Wagnereck, Barbosa, alijque Juris interpretes: malè igitur dicitur, ad contractus Matrimonialis valorem absolutè, & simpliciter verba esse necessaria, quod enim requiritur non ad substantiam actus, sed ad ejus probationem, etiamsi dicatur, ipsum esse necessarium, potest per æquipollens expediri. Nec aliter alij quoque textus verba exigunt, quam quòd internus consensus plerumque soleat verbis exprimi, & inter signa principatum verba teneant, quamquam is per alia quoque signa indicari possit, quod sufficere manifestum est tum ex concilio Florentino supra allegato, tum exc. fin. De con-

jugio serv. ubi irritum decernitur illius Matrimonium, qui nec factò, nec verbo consensit: ergo judicat Pontifex, satis esse, consentire factò, id est, per signum aliquod, & hoc non solum in mutis, quia de his in dicto canone sermo non est.

sed neque dici debet, ab Ecclesia reddi inhabiles ad contrahendum per signa, qui loqui possunt, quia Jus novum non censetur antiquum corrigere, nisi id omnino clarè exprimat, ut patet ex *L. Præcipimus. 32. §. ult. C. De Appellation.* cum ergò Matrimonia, spectato solo jure naturæ, & divino, signis, aut nutibus contracta valida sint, dici non debet, ejusmodi contractus jure novo positivo Ecclesiastico nunc esse inutiles, nisi claris textibus id ostendatur, quales profectò allati non sunt. Negatur denique, Pontificem voluisse discrimen statuere in textu citato inter mutos, & loqui valentes, sed solum voluit decidere, verba non esse necessaria, idque probat, quòd surdi, ac muti absque verbis contrahere possint.

6. Tertia sententia paulò mitior verba quidem non exigit tanquam necessaria necessitate Sacramenti, aut ad valorem contractus, sed tamen asserit, esse necessaria necessitate præcepti, adeò ut quoties loqui valentes aliter contrahunt, quam prolati verbis, peccent contra præceptum Ecclesiæ. Et quidem peccare mortaliter, docet Sylvius in *supplem.*

ad 3. p. D. Th. q. 45. a. 2. cui accedit
Wagnereck in exegesi c. Tuæ De spon-
sal. not. 3. si sine iusta causa fiat, pro-
qua sententia ab aliquibus etiam ci-
tantur Petrus Ledesma, & Rodriq.
sed uterque falsò, cum hic posterior
to. I. summæ c. 115. n. 5. aliud non di-
cat, quàm verba esse necessaria per
præceptum Ecclesiæ, ubi non addit,
an aliter contrahens, cum loqui pos-
set, mortaliter peccet, an venialiter;
prior verò q. 45. de Matr. a. 2. conclus.
3. expressè dicit, quòd, qui commode
loqui possunt, non peccent morta-
liter, si non utantur verbis, sed ut
plurimum venialiter. Cum hoc
idem de peccato veniali sentiunt
Henriq. L. II. c. 2. n. 6. Bonac. q.
2. de Matr. pu. 1. n. 5. Filliuc. tract.
10. c. 3. n. 82. & ipse Sanch. L. 2.
disp. 31. n. 10 quibus favent etiam
Dicastillo & Coninck disp. 24. dub. 8.
n. 66. quia, dum ait, probabiliter
non esse peccatum mortale, satis in-
dicat, quòd sibi videatur peccatum
veniale. Fundant plerique suam
doctrinam in supra citatis textibus
Juris, & in concilio Tridentino,
quod sess. 24. de reform. Matr. c. 1.
dicit, Parochum posse procedere Vi-
ro, & muliere interrogatis & eorum mu-
tuo consensu intellecto.

Verùm abundè à nobis ostensum
est, in dictis textibus Juris nullum
contineri præceptum, neque exclu-
di alia signa sensibilia expressiva con-
sensus; sed neque Concilium Triden-
tinum pro ipsis stat; id enim neque

asserit, quòd interrogatio fieri de-
beat per verba, cum surdi Parochi
verba percipere nequeant; & quan-
do Parochus interrogat eos, qui lo-
qui possunt, & audire, non præci-
pit Concilium, ut responsio verbis
fiat, sed solum ut Parochus intelli-
gat contrahentium consensum, quem
profectò sufficienter, & clarè potest
intelligere ex æquivalentibus signis.

7. Quarta denique sententia, &
vera, quam tenemus, est, in valen-
tibus loqui non exigi necessariò ver-
ba vel necessitate Sacramenti, vel ad
valorem contractus, imò neque ne-
cessitate præcepti, atque ideo nul-
lum esse peccatum perse loquendo, uti
alijs signis externis ad celebrandum
contractum Matrimonij, ita Palao
disp. 2. de sponsal. pu. 7. n. 3. & seqq. Basil.
Pontius L. 2. c. 7. Perez disp. 15. sect. 1.
Diana p. 3. tr. 4. resol. 248. Hurtad.
disp. 3. difficult. 13. Tamb. tr. 3. de
sponsal. c. 3. n. 3. & 4. Prapof. &c.
Prior pars constat ex refutatione pri-
mæ, & secundæ sententiæ; quia
Christus instituens Sacramentum
Matrimonij non mutavit naturam
contractus naturalis, ut dictum est;
ergò sicuti Matrimonium ex natura
rei validum esse potest sine verbis in
ratione contractus, ita validum po-
test esse etiam in ratione Sacramen-
ti, ad quod contractus iste eleva-
tus est. Quòd verò Ecclesia induxe-
rit inhabilitatem ad aliter contrahen-
dum, aut irritaverit Matrimonium
sine verbis contractum, in nullo Ju-
re

re ostendi potest ; nec est credibile , ipsam in re tanti momenti , si verba necessaria esse sentiret , istud non explicaturam fuisse , maximè cum celebratio Matrimonij sit ex rebus , quæ frequentissimè occurrunt , ne fideles frustrarentur fructu Sacramenti , & ne passim turpissimi concubinatus , & fornicationes pro conjugijs haberentur.

Altera quoque pars probatur , quia non potest ostendi præceptum aliquod Ecclesiasticum , ubi istud præcipiatur : at ubi nullum præceptum est , ibi nulla potest esse prævaricatio , consequenter nullum est peccatum. Quod verò Sanchez , & alij quidam affirmant , talem agere contra legem naturæ , quia est à ratione alienum , aliquam deordinationem continens , in hoc gravissimo contractu non exprimere consensum commodiore modo , quo fieri potest , scilicet verbis. Contra est , quia lex naturæ , & recta ratio non præcipit , ut in humanis actionibus utamur modo perfectissimo , & certissimo , sed sufficit , ut modo perfecto , & certo agatur : ergo qui signis utitur in contrahendo , nec venialis culpæ damnandus est , dummodo externa ista signa sufficienter exprimant consensum mutuum.

Dixi autem *per se loquendo* , nam fateor , decens esse quàm maximè , ut contrahentes suum consensum verbis exprimant , ut tanto melius tam partibus , quàm Ecclesiæ de eo constet ,

quod in re tanti momenti omnino fieri convenit ; nec debent permittere Parochi , ut aliter fiat : quòd si verò , dum contrahentes verbis non utuntur , ex adhibitione aliorum signorum redderetur dubius contractus , vel grave scandalum inde , aut lites exoriri possent , non tantùm sub veniali , sed sub mortali tunc necessarium foret , uti verbis , ut tradunt Palao , Pontius , Tamb. & alij ; quod ut semper fiat , conari debent Parochi , nec aliud permittere : ipsos verò contrahentes monent A A , ut consuetudinem Ecclesiæ observent , quæ jam passim invaluit , ut certâ verborum formulâ in Diocesum Ritualibus præscriptâ de consensu interrogentur contrahentes à Parocho assistente , & ad interrogata respondeant : atque ita ex hæcenus dictis sufficienter quilibet intelliget , quæ sit decisio præsentis casûs.

8. Unum nunc superest dubium , cum verba nec ad valorem Matrimonij , nec ex præcepto Ecclesiæ regulariter sint necessaria , sed alia signa adhiberi possint , an sufficiant ea signa , quæ nota sint solis contrahentibus , quæ satis esse diximus ad contrahenda sponsalia p. I. sect. 1. q. 5. n. 3. v. g. si inter se conveniant , quòd tunc velint contractum concludi , cum alter alteri manum ostenderit , an verò opus sit , ut ea signa ab alijs quoque intelligantur ?

R. Etsi hujusmodi signa sufficere potuerint ante Concilium Tridentinum ,

num, cum valida essent Matrimonia clandestina, atque etiam nunc sufficiant ad contrahenda sponsalia de futuro, minimè tamen sufficiunt post Tridentinum ad contrahendum Matrimonium, nam per istud sunt annullata conjugia clandestina, debentque celebrari in facie Ecclesie assistente Parocho, & testibus,

quos non satis est audire verba, aut videre externa signa; verum oportet, ut intelligant, quid illis significetur, quia non debent testari, talia verba prolata esse, sed Matrimonium esse contractum: hoc verò testari nequeunt, si non intelligant, quid geratur. Coninck *disp. 27. dub. 4. n. 44.* Barbosa *in c. Tuæ. De sponsal. n. 2.*

QUÆSTIO SECUNDA.

An fides in utroque foro habenda sit conjugum, dicenti, se fictè contraxisse?

C A S U S

Matrimonium contrahentis sine consensu interno.

Polydorus tertio à nuptijs die domo, & patriam profugus, post diuturnas vagationes sedem denique fixit in regione remota, ubi ignotus iterum Matrimonio sibi junxit Wenefridam, quæ tres ipsi liberos genuit. Post aliquot annos comperit hæc uxor, ejusque consanguinei, Polydorum jam alibi duxisse conjugem, cam-